

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 96/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť B., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. R., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 31/2010 z 24. mája 2012 a takto

rozhodol:

Sťažnosť B., a. s., **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2012 doručená sťažnosť spoločnosti B., a. s. (ďalej aj „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo V 31/2010 z 24. mája 2012, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľky zamietol.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľky podal 20. júla 2000 návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu, ktorým si proti „odporcovi 1/ G. a. s... a odporcovi 2/ S., B., š. p.“ uplatnila nárok na zaplatenie sumy 132 775,68 € z titulu vydannej vlastnej zmenky, ktorou bol zabezpečený úver odporcu v 1. rade proti právnemu predchodcovi sťažovateľky. „Táto zmenka bola avalovaná štátnym podnikom S., š. p., B., čím sa za zmenku zaručil a stal sa jej avalistom.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd prvého stupňa vydal dňa 12. 12. 2000 zmenkový platobný rozkaz..., ktorým uložil odporcom 1. a 2. rade povinnosť zaplatiť... navrhovateľovi... zmenkovú sumu...

Námietky odporcov v 1. a 2. rade označil prvostupňový súd za právne irelevantné a ponechal vydaný zmenkový platobný rozkaz zo dňa 12. 12. 2000 v platnosti aj voči odporcovi v 1. rade, aj voči odporcovi v 2. rade...

Proti rozhodnutiu prvostupňového súdu... podal odporca v 2. rade odvolanie..., ktorým žiadal zrušiť zmenkový platobný rozkaz...

Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 16. 02. 2010, sp. zn. 4 Obo/8/2009-263... zmenil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici tak, že zmenkový platobný rozkaz vo vzťahu k odporcovi v 2. rade zrušil a návrh na vydanie zmenkového platobného rozkazu zamietol.“ Najvyšší súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky zamietol.

3. Sťažovateľka porušenie svojho práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vidí najmä v tom, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 31/2010 z 24. mája 2012 „- dovolací súd nesprávne aplikoval právny predpis na riešený prípad – zmenkové ručenie,

- nesprávne interpretoval ustanovenia § 7, § 30 až 32, § 102 zmenkového a šekového zákona...“.

4. Z už uvedených dôvodov sťažovateľka v sťažnosti žiadala, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že:

„Právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a prístup k súdu zakotvené v článku 6 prvá veta Dohovoru, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy..., bolo... rozhodnutím Najvyššieho súdu... z 24. mája 2012... porušené.

... zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu... z 24. mája 2012 a vracia vec Najvyššiemu súdu... na ďalšie konanie. Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

5. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

8. Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov zmenečný ručiteľ je zaviazaný ako ten, za koho sa zaručil.

9. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom podniku“) podnik má právo majetok, s ktorým hospodári, držať, užívať ho a nakladať s ním v súlade s právnymi predpismi; podnik nemôže týmto majetkom zabezpečovať záväzky tretích osôb.

10. Sťažovateľka vidí pochybenie najvyššieho súdu najmä v tom, že *„súd stotožnil zmenkové ručiteľstvo... s ručením podľa ostatných predpisov súkromného práva a s jeho právnymi účinkami, čo vzhľadom na úpravu (špeciálnu) v ust. § 30 zmenkového zákona nezodpovedá zákonu“*.

11. Ústavný súd po oboznámení sa so sťažnosťou a s jej prílohami konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku riadne, podrobne a správne zdôvodnil zamietnutie dovolania sťažovateľky. Najvyšší súd správne poukázal na *„podstatu ustanovenia § 32 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb... rozhodujúcim spôsobom obmedzuje princíp ustanovenia § 32 ods. 1 citovaného zákona, pretože pripúšťa, aby vznikol záväzok zmenkového ručiteľa,*

i keď nevznikol platne záväzok zmenkového dlžníka a platnosť ručiteľského záväzku podmieňuje len formálnou platnosťou zabezpečeného zmenkového záväzku... z ustanovenia § 32 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. vyplynulo, že sa vzťahuje aj na prípad, keď záväzok, za ktorý sa zmenečný ručiteľ zaručil, neplatný. ... v preskúmvanej veci nejde o platnosť či neplatnosť záväzku, ktorý bol zabezpečený zmenečným ručiteľom, ale o úkon ručiteľa vo vzťahu k majetku, ktorým mal ručiť štátny podnik za záväzok tretej osoby.“.

12. Najvyšší súd správne poukázal na podstatu sporu spočívajúcu v tom, že „zmenku ako aval podpísal štatutárny zástupca štátneho podniku, ktorý disponoval oprávnením konať v mene podniku, avšak nezohľadnil, že ustanovenie § 6 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku... obmedzuje spôsobilosť právnickej osoby na právne úkony vo vzťahu k majetku podniku... ak aj podpis avala na zmenke je platný..., nemôže táto okolnosť vyvolať inak predpokladané účinky, a to ručenie majetkom štátneho podniku, pretože v tomto smere ide o úkon absolútne neplatný podľa § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko odporuje zákonu, konkrétne ustanoveniu § 6 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb.“.

13. Ústavný súd okrem už uvedenej argumentácie najvyššieho súdu poukazuje na potrebu aplikácie ustanovenia § 19a ods. 1 Občianskeho zákonníka, v ktorom je vyjadrená zásada neobmedzenej právnej spôsobilosti právnických osôb, ktoré môžu platne konať aj nad rámec toho, čo im zakladateľský dokument zveruje do predmetu činnosti. Spôsobilosť právnickej osoby nadobúdať práva a povinnosti nemôže byť obmedzená zakladateľským dokumentom ani úradným rozhodnutím. Rozsah spôsobilosti právnickej osoby na právne úkony môže byť obmedzený jedine Občianskym zákonníkom, Obchodným zákonníkom alebo iným osobitným zákonom z oblasti súkromného alebo verejného práva. Toto obmedzenie môže mať rôzny charakter, môže spočívať napr. v zákaze robiť právne úkony určitého druhu a môže tiež vyplývať z účelu a povahy právnickej osoby.

14. Ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o štátnom podniku má povahu kogentnej zákonnej právnej normy (nie právnej normy nižšej právnej sily) a ustanovuje variant správania, ktorý je záväzný a nezmeniteľný, uplatňujúci sa bezpodmienečne, pričom nedovoľuje

adresátom právnej normy správať sa odchyľne. Právnym následkom porušenia ustanovenia § 6 ods. 2 zákona o štátnom podniku je absolútna neplatnosť dotknutého právneho úkonu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na právny princíp ignorantia iuris non excusat a povinnosť právneho predchodcu sťažovateľky pristupovať s odbornou starostlivosťou k avalistovi zmenky a jeho spôsobilosti uzatvárať niektoré právne úkony.

15. Sťažovateľka v sťažnosti ďalej namietala, že najvyšší súd „*Mylne právne posúdil charakter zmenkového ručenia, ako ručiteľský záväzok, hoci v skutočnosti ide o priamy (hlavný) záväzok avalistu. ... Pri takomto mylnom právnom posúdení aplikoval ustanovenie § 39 OZ o absolútnej neplatnosti právnych úkonov napriek výslovnej a úplnej úprave obsiahnutej v zmenkovom zákone. ... Zmenka totiž nie je právnym úkonom, ale je listinným cenným papierom..., na ktorej sú iba umiestnené prejavy vôle zúčastnených strán. Prejavy vôle zúčastnených strán majú iba účinky upravené v zmenkovom zákone...*“.

16. Ústavný súd k uvedenej námietke považuje za potrebné dodať, že inštitút zmenkového ručenia skutočne predstavuje osobitný druh ručiteľského záväzku, a to najmä z dôvodu, že zmenkový ručiteľ je zaviazaný rovnako ako ten, za koho sa zaručil, a teda záväzok zmenkového ručiteľa kopíruje záväzok principiálny, a to tak svojou povahou, ako aj svojím obsahom. Primárnym predpokladom pre platný vznik zmenkového ručenia je ale spôsobilosť zmenkového ručiteľa mať práva a povinnosti a spôsobilosť na právne úkony. Absencia spôsobilosti na právne úkony riaditeľa štátneho podniku pri avalovaní zmenky (§ 6 ods. 2 zákona o štátnom podniku) však mala za následok neplatnosť vzniku záväzku odporcu v 2. rade (§ 39 Občianskeho zákonníka).

17. Ústavný súd si v tejto súvislosti dovoľuje upriamiť pozornosť sťažovateľky na skutočnosť, že záväzok každého subjektu na zmenke predstavuje právny úkon (§ 34n Občianskeho zákonníka), pretože je to prejav vôle subjektu a smeruje ku vzniku právneho vzťahu (súboru práv a povinností), ktorým zodpovedá záväzok zmenkového dlžníka a avalistu plniť oprávnenej osobe. Z uvedených záverov vyplýva, že záväzok avalistu na zmenke predstavuje samostatný právny úkon, ktorého platnosť najvyšší súd správne posúdil v kontexte § 6 ods. 2 zákona o štátnom podniku ako absolútne neplatný.

18. Ústavný súd tiež sťažovateľke pripomína, že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00). O takýto prípad aplikácie práva však v tomto prípade zjavne nejde, napadnuté rozhodnutie je riadne odôvodnené a právne závery v ňom obsiahnuté sú logicky konzistentné.

19. Ústavný súd vychádzajúc z uvedených záverov konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí dostatočne a podrobne rozoberá dôvody, na základe ktorých dovolanie zamietol, a ku každému z týchto dôvodov uvádza príslušný zákonný základ. Skutočnosť, že sťažovateľka má na dané posúdenie iný názor, nijako neindikuje porušenie jej práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces.

20. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu vrátane tej, ktorú označila sťažovateľka vo svojej sťažnosti, právo sťažovateľky na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, avšak odôvodnenie rozhodnutia neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Všeobecný súd sa musí vysporiadať s tými námietkami, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne

realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (II. ÚS 44/03, II. ÚS 78/05).

21. Ústavný súd teda konštatuje, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom neporušil základného právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2013